

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA XALQARO BAHOLASH DASTURLARIDA INTEGRATSIYALASHTIRILGAN TA'LIM.

Saidova Gavhar Ergashovna

Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti

Zayniddinova Iqbol Ilyosiddin qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada xalqaro baholash dasturlari asosida integratsiyalashgan ta'limni tashkil etish masalalari muhokama etiladi. Bunda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining metodik tayyorgarligini takomillashtirishda xalqaro baholash dasturlaridan foydalanish imkoniyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: jahon ta'limi, integratsiya, PIRLS xalqaro baholash dasturi, xalqaro baholash dasturlari, kompetensiya, sinov topshiriqlar, ta'lim sifati, PIRLS, TIMSS.

ИНТЕГРИРОВАННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРОГРАММАХ ОЦЕНКИ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ.

Саидова Гавхар Ергашовна

Доцент, Бухарский государственный педагогический институт

Зайниддинова Икбол Ильосиддин Кизи

Студентка 1-го курса магистратуры, Бухарский государственный педагогический институт

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы организации интегрированного образования на основе международных программ оценки. Подчеркивается возможность использования международных программ оценки для повышения методической подготовки будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: глобальное образование, интеграция, международная программа оценки PIRLS, международные программы оценки, компетенции, тестовые задания, качество образования, PIRLS, TIMSS.

INTEGRATED EDUCATION IN INTERNATIONAL ASSESSMENT PROGRAMS IN PRIMARY EDUCATION.

Saidova Gavkhar Ergashovna

Associate Professor, Bukhara State Pedagogical Institute

Zainiddinova Ikbol Ilyosiddin Kizi

First-year Master's student, Bukhara State Pedagogical Institute

Abstract: This article examines the organization of integrated education based on international assessment programs. The potential for using international assessment programs to enhance the methodological training of future primary school teachers is emphasized.

Key words: global education, integration, PIRLS international assessment program, international assessment programs, competencies, test tasks, education quality, PIRLS, TIMSS.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 5712-son Farmonida 2030-yilga kelib xalqaro baholash reytingida jahonning 18 birinchi 30 ta ilg‘or mamlakatlari qatoriga kirishiga erishish hamda xalq ta’limi tizimida ta’lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish asosida o‘quvchilarning o‘qish, matematika va tabiiy yo‘nalishdagi fanlardan savodxonlik darajasini baholashga yo‘naltirilgan ta’lim sifatini baholashning milliy tizimini yaratish vazifalari belgilangan.

Hozirgi rivojlanayotgan zamonda davlatlar ta’lim sohasidagi o‘zgarish va o‘sishlarni tahlil qilish va solishtirish hamda ta’limda integratsiyalashuvni amalga oshirish davlatlararo ta’limdagi islohotlarni yaratishga imkoniyatlarni kengaytiradi. Ushbu dolzarblikni inobatga olgan holda O‘zbekiston ta’limining jahon ta’limi bilan integratsiyalashuvida xalqaro baholash dasturlarini qo‘llashning ahamiyati o‘ziga xos bo‘lib, bunda asosiy e’tibor Milliy dasturdan kelib chiqqan holda jahon standartlari darajasiga tenglashish muammosiga urg‘u berilganligidir. O‘zbekiston ta’limi sifatini oshirish va jahon ta’limi bilan integratsiyalashgan holda Xalqaro

baholash dasturlarini o'quv jarayonida qo'llash davlat siyosati darajasidagi muhim muammo hisoblanadi.

Shuningdek, konsepsiya doirasida o'quvchilarning tanqidiy va ijodiy fikrlash, axborotni mustaqil izlash, tahlil qilish kompetensiyalari va malakalarining rivojlanishiga alohida urg'u berishni hisobga olgan holda, zamonaviy innovatsion iqtisodiyot talablariga javob beradigan umumta'lim dasturlari va yangi davlat ta'lim standartlarini joriy etish, o'quvchilarning bilim darajasini baholashda xalqaro PISA, TIMSS, PIRLS va boshqa dasturlarda doimiy ishtirok etish nazarda tutilgan. – PIRLS (Progress in International Reading and Literacy Study) – boshlang'ich 4- sinf o'quvchilarining matnni o'qish va tushunish darajasini baholash; – TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) – 4- va 8-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy yo'nalishdagi fanlardan savodxonlik darajasini baholash; PIRLS – boshlang'ich 4-sinf o'quvchilarining matnni o'qish va tushunish darajasini baholash ta'rifiga ko'ra, o'qish savodxonligi jamiyat tomonidan talab qilinadigan va inson tomonidan qadrlanadigan yozma til shakllarini tushunish va ulardan foydalanish, shuningdek, matnlardan turli shakllarda ma'no hosil qila olish qobiliyatidir

Integratsiya (lot. integratio — tiklash, to'ldirish, integer — butun) fanlarning yaqinlashishi va o'zaro aloqa jarayoni, ikki va undan ortiq davlatlarning yo'nalishlar bo'yicha tegishli muammolarni sifatli va natijadorligini ta'minlagan holda hal qilishda o'zaro muvofiqlashtirish va birlashtirish degan ma'noni bildiradi. Xalqaro baholash tizimiga o'tishning ayni vaqtda dolzarbligi va har sohada rivojlanayotgan O'zbekiston Respublikasida xalq ta'limi tizimining o'sishiga ta'sirini kuchaytirish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida kiritilgan, "Ta'lim to'g'risida"gi qonun, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF- 4947-sonli, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 15 martdagi "Umumiy o'rta ta'lim to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash to'g'risida"gi 140-sonli, O'zbekiston

Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 6 apreldagi “Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limining davlat ta’lim standartlarini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 187-sonli qarori, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 29 apreldagi «O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida»gi PF-5712- son Farmoni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 3 maydagi “Iqtidorli yoshlarni aniqlash va yuqori malakali kadrlar tayyorlashning uzluksiz tizimini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4306-son Qarorlari tasdiqlanib, ijroga yo‘naltirilgan.

TIMSS bu — “Trends in International Mathematics and Science Study”, ya’ni 4- va 8- sinf o‘quvchilarining matematik va tabiiy-ilmiy yo‘nalishlar bo‘yicha ta’limdagi natijalarini xalqaro miqyosda baholaydigan tadqiqotdir.

TIMSS xalqaro tadqiqot vositalari to‘plamiga quyidagilar kiradi: kognitiv va ma’lumotlar sohasiga tegishli testlar; anketalar (o‘quvchilar, o‘qituvchilar, ta’lim muassasasi ma’muriyati, ta’lim sohasidagi mutaxassislar (tadqiqot sifatini kuzatuvchilar uchun); uslubiy ta’minot (o‘rganishni tashkil etish va o‘tkazish bo‘yicha milliy koordinatorlar uchun yo‘riqnoma, namuna olish bo‘yicha qo‘llanma, maktab koordinatorlari uchun qo‘llanma, test o‘tkazish bo‘yicha qo‘llanma, bepul javoblar bilan topshiriqlarni tekshirish bo‘yicha qo‘llanma, ma’lumotlarni kiritish bo‘yicha qo‘llanma va boshqalar); - dasturiy ta’minot (sinflar va o‘quvchilarni tanlash uchun, ma’lumotlarni kiritish uchun).

Butun jahonda eng mashhur xalqaro ta’lim tadqiqotlarining asosi o‘qish savodxonligi bo‘lib, boshlang‘ich ta’lim bitiruvchilarining jahon standartlariga mosligini aniqlash, PIRLS xalqaro monitoringida aynan o‘qish savodxonligi kichik yoshdan o‘quvchilarning o‘zlashtirganlik darajasini baholab boradi. Adabiy va axborot matnlarida to‘liq material taqdim etilib, so‘ngra qiyinlik darajasiga qarab topshiriqlar berib boriladi, jarayonda berilgan materiallarni o‘quvchi nafaqat yuzaki o‘qishi, balki, uni o‘qib, mushohadali (kreativ) fikrlashi zarurligi talab etiladi. Bunda o‘qituvchi mahoratidan kelib chiqib, o‘quvchiga aynan matndagi obrazlar o‘rniga o‘zini qo‘yib ko‘rishi, hayotda bunga o‘xshash voqealar qaeatlarda

sodir bo'lishi mumkinligini faraz qilishi, shunday vaziyatda nima qilish zarurligi va hattoki, asar muallifi o'rnida bo'lganda asarni qanday nomlashi yoki matnni qanday tugatishi mumkinligi bo'yicha xulosa chiqarishga undaydigan turli topshiriqlar beriladi.

Xulosa qilib shuni aytish kerakki, O'zbekiston ta'limining jahon ta'limi bilan integratsiyalashuvida xalqaro baholash dasturlarini qo'llashning nazariy va amaliy asoslari tayangan holda boshlang'ich sinf bitiruvchilari orasida o'tkazilayotgan Xalqaro baholash dasturlaridan biri Xalqaro Ta'lim Tadqiqoti Assosatsiyasi (IEA-International Association for the Evaluation of Educational Achievement) tomonidan o'tkaziladigan PIRLS xalqaro baholash dasturi qo'llash va samarali natijalar olish milliy mentalitetni hisobga olgan holda amaliy mexanizmlarini ishlab chiqilib, boshlang'ich sinf o'quvchilari tomonidan matnni o'qish va tushunishni, shuningdek, milliy ta'lim tizimidagi farqlar borasida tahliliy natijalarga asoslangan PIRLS dasturlari doirasida 8 nomdagi o'quvchi bilan ishlashga mo'ljallangan maqsadli mashqlar ishlab chiqildi va o'qituvchilarga tavsiya etildi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi" to'g'risidagi 2022-yil 28-yanvardagi 60-sonli Farmoni.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 sentabrdagi "Xalq ta'limi tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3931-sonli Qarori
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 8 dekabrdagi "Xalq ta'limi tizimida ta'lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 997-sonli Farmoni
6. Altinok N., Diebolt C., Demeulemeester JL, Ta'lim bo'yicha yangi xalqaro ma'lumotlar bazasi. Sifat: 1965-2018 , 2013, 14-noyabr.